

Leo Trotskij

Mitt tal inför domstolen

Sammanträdet 4 (17) oktober 1906

Ett utdrag ur detta tal ingick i Isaac Deutschers Trotskij-antologi *Den permanenta revolutionens epok* (Bokförlaget Röda rummet 1969). Följande är Isaac Deutschers presentation av talet:

Femtiofem medlemmar av St. Petersburgssovjeten ställdes den 19 september 1906 inför rätta, anklagade för att ha ”förberett ett väpnat uppror” emot det gällande ”regeringssättet”. I sin självbiografi beskrev Trotskij rättegången på följande sätt:

Gården till domstolsbyggnaden och de angränsande gatorna hade förvandlats till ett militärläger. Hela poliskåren i St. Petersburg hade mobiliserats. Men själva rättegången genomfördes med en viss grad av frihet. Den reaktionära regeringen var ute för att vanära den moderate greve Sergei Witte genom att visa fram hans ”liberalism”, hans oförmåga att handskas med revolutionen. Omkring 400 vittnen kallades in, och mer än 200 kom och erbjöd sig att vittna. Arbetare, fabriksidkare, medlemmar av den hemliga polisen, ingenjörer, tjänare, journalister, posttjänstemän, polischefer, studenter, stadsfullmäktige, portvakter, senatorer, huliganer, deputerade, professorer, soldater, alla passerade på led under den månad rättegången varade och under korselden från domarbänkarna, från åklagaren, från försvarsadvokaterna, och från de anklagade — särskilt de sistnämnda — rekonstruerade de ord för ord och händelse för händelse arbetarsovjetens aktivitet.

En av rättegångens höjdpunkter var det tal från de anklagades bänk, som gavs av Trotskij såsom försvar för sovjeten och för honom själv som dess ordförande.

Ärade domstolsledamöter, ärade representanter för ständerna!

Huvudsyftet med domstolens undersökning, precis som för den preliminära undersökningen, är frågan om ett väpnat uppror – en fråga som aldrig någonsin togs upp på arbetardeputerades sovjets dagordning under dess 50 dagar långa existens, vilket kan verka underligt för Specialdomstolen. Frågan om ett väpnat uppror som sådant varken lyftes eller diskuterades vid något av våra möten; vidare diskuterades varken frågan om en konstituerande församling eller en demokratisk republik, inte ens frågan om generalstrejk som sådan eller dess grundläggande betydelse som en metod för revolutionär kamp togs upp vid något möte. Dessa centrala frågor, som diskuterades under ett antal år, först i den revolutionära pressen och senare under åtskilliga möten, togs aldrig upp av sovjeten. Senare ska jag förklara varför det var så och också förklara sovjetens uppfattning om ett väpnat uppror.

Men innan jag kommer till denna fråga, som rätten anser central, ska jag tillåta mig att göra rätten uppmärksam på en annan fråga som, jämfört med den första är mer allmängiltig och inte så akut – nämligen frågan om sovjetens användande av våld i största allmänhet. Ansåg sig sovjeten ha rätt att genom en eller annan av sina sidoorganisationer utöva våld eller repressiva åtgärder i vissa fall? Mitt svar på denna fråga som ställs så allmänt är: Ja! Jag vet lika väl som representanten för åklagarsidan att i varje ”normalt” fungerande stat, hur den än ser ut, har statsmakten monopol på våld och repression. Det är dess ”omistliga” rätt, och den vaktar denna med svartsjuk noggrannhet, alltid vaksam på om någon annan organisation inkräktar på detta våldsmonopol. På det här sättet kämpar statsorganisationen för sin existens. Det räcker med att ha en konkret bild av ett modernt samhälle, detta komplexa och motsägelsefulla samverkande system – till exempel i ett land så vidsträckt som Ryssland – för

att det ska bli helt klart att, om man betänker den nuvarande sociala strukturen med alla motsättningar, repression är helt oundvikligt.

Vi är inte anarkister, vi är socialister. Anarkisterna kallar oss ”etatister”, eftersom vi erkänner den historiska nödvändigheten av staten och alltså den historiska nödvändigheten av stats-repression. Men under de förhållanden som skapats av en politisk generalstrejk, vars natur är sådan att den lamslår statens mekanismer – under dessa förhållanden blev den gamla makten, som sedan länge var föråldrad och mot vilken generalstrejken riktade sig, till sist oförmögen att agera, den blev helt oförmögen att upprätthålla lag och ordning, inte ens med de barbariska metoder som var de enda som stod till dess förfogande. Samtidigt hade strejken kastat hundratusentals arbetare från fabriker ut på gatorna och frigjort dessa arbetare för offentligt och politiskt liv. Vem skulle styra upp dem, vem skulle bringa disciplin in i deras led? Vilket organ för den gamla statsmakten? Polisen? Gendarmeriet? Hemliga polisen? Jag frågar mig: Vem? Och jag hittar inget svar. Ingen utom arbetardeputerades sovjet. Ingen!

Sovjeten som styrde denna kolossala naturkraft, såg som sin omedelbara uppgift att minska de interna motsättningarna till ett minimum, förhindra överdrifter och se till att kampens oundvikliga offer blev så få som möjligt. Och under den politiska strejk som hade skapat den, blev sovjeten därmed ingenting annat än organ för den revolutionära massans självstyre; ett maktorgan. Den styrde helhetens delar genom helhetens önskan. Det var en demokratisk makt och den åtlyddes frivilligt. Men eftersom sovjeten var den överväldigande majoritetens organiserade makt, så var den oundvikligen tvingad att vidta repressiva åtgärder mot de grupper bland massorna som införde anarki i leden. I egenskap av en ny historisk makt, den enda makten i en tid av moralisk, politisk och teknisk bankrutt för den gamla makten, den enda garanten för personlig frihet och allmän ordning i den termens bästa mening, ansåg sig sovjeten berättigad att använda sin makt mot sådana element. Representanterna för den gamla makten, som helt och hållet baserar sig på mordiskt förtryck, har ingen rätt att med moralisk indignation tala om sovjetens våldsamma metoder. Den historiska makten, som åklagarsidan representerar i denna domstol, är minoritetens organiserade våld mot majoriteten. Den nya makten, som företräddes av sovjeten, är majoritetens organiserade vilja som uppmanar minoriteten att lyda. Denna skillnad utgör sovjetens revolutionära rätt till existens, en rätt som står över några juridiska eller moraliska tveksamheter.

Sovjeten erkände rätten att använda repressiva åtgärder. Men i vilka fall och i vilken utsträckning? På denna punkt har vi hört hundratals vittnen. Innan man övergick till repressiva åtgärder använde sovjeten övertalning. Det var deras sanna metod och sovjeten använde den outtröttligt. Genom revolutionär agitation, genom det talade ordets makt, fick sovjeten hela tiden fler och fler anhängare och underkastade dem sin auktoritet. Om man möttes av motstånd från okunniga eller korrupta grupper inom proletariatet, så man att tiden att oskadliggöra dem genom fysiskt våld alltid skulle komma förr eller senare. Som ni har sett av vittnesmålen sökte man andra vägar. Man vädjade till fabriksadministrationens fabriks-tjänstemännens sunda förnuft när man bad dem sluta jobba, man kunde utöva inflytande på okunniga arbetare genom tekniker och ingenjörer som stödde generalstrejken. Man sände ut deputerade till arbetarna för att ”få ut dem” och bara i de mest extrema fallen hotade man strejkbrytare med våld. Men använde man någonsin våld? Ärade domstolsledamöter, ni har inte sett något bevis för det i den preliminära undersökningen och trots alla försök, visade det sig omöjligt att hitta sådana exempel under domstolsförhandlingarna. Även om vi skulle ta dessa exempel på ”våld”, lustiga snarare än tragiska, som har lagts fram inför rätten på allvar (den och den gick in i någons lägenhet utan att ta av sig mössan, den och den arresterade någon annan med ömsesidigt samtycke...) behöver vi bara jämföra den här mössan som någon glömde att ta av sig med de hundratals *huvuden* som den gamla makten så ofta ”tar bort” av misstag, för att sovjetens våldsamma metoder ska få sina rätta proportioner i våra ögon. Och

det är allt vi vill. Det är vår uppgift att rekonstruera den tidens händelser till sina rätta proportioner, och därför har vi, de åtalade, engagerat oss i denna rättegång.

Låt mig ställa en annan fråga som är av betydelse för rätten. Fick arbetarsovjetens handlingar och deklamationer en laglig grund i manifestet från den 17 oktober? Vilket släktskap fanns det mellan sovjetens resolutioner om den konstituerande församlingen och skapandet av en demokratisk republik och oktobermanifestet? Ärligt talat slog det oss aldrig vid den tiden, men i dag är det onekligen av största vikt för rätten. Ärade domstolsledamöter, vi har hört vittnesmålet från vittnet Lutjnin, vilket jag personligen anser vara ytterst intressant, och vissa av dess slutsatser både träffande och djupgående. Bland annat sa Lutjnin att eftersom arbetardeputerades sovjet i sina slagord, principer och politiska ideal var en republikansk organisation, så satte den faktiskt, direkt och konkret de friheter i verket som i princip proklamerades av tsarens manifest från 17 oktober och som de som hade ansvar för manifestet faktiskt kämpade emot med näbbar och klor. Ja, ärade domstolsledamöter och herrar som representerar ständerna! Vi, den revolutionära, proletära sovjeten genomförde och satte i praktiken yttrandefriheten, mötesfriheten och den personliga integriteten i verket – allt det som man hade lovat det ryska folket under tryck från oktoberstrejken medan allt den gamla maktens hantlangare kunde göra var att riva sönder dessa landvinningar som man lovat det ryska folket. Ärade domstolsledamöter, det är otvivelaktiga, objektiva fakta som redan har blivit historiska. De kan inte ifrågasättas eftersom de är oomtvistliga.

Men om jag får frågan – och om mina kamrater får frågan – om vi *subjektivt* baserade våra handlingar och deklamationer på manifestet från den 17 oktober, så måste vi kategoriskt svara: Nej! Varför? Eftersom vi var fullt förvissade – och vi hade inte fel – att manifestet från 17 oktober inte skapade någon ny juridisk bas över huvud taget, att den inte skapade grunderna för en ny lagstiftning, för man skapade inte något nytt juridiskt system. Ärade domstolsledamöter, vi är övertygade om att detta inte sker genom manifest utan genom en verklig omorganisation av hela statsapparaten. Eftersom vi antog denna materialistiska ståndpunkt, den enda riktiga, hade vi inget förtroende över huvud taget för den inneboende styrkan i manifestet från den 17 oktober. Och detta förklarade vi öppet. Men jag tror inte att vår subjektiva attityd som partimedlemmar, som revolutionärer, bestämmer domstolens syn på vår objektiva attityd, som medborgare, till manifestet: För domstolen, om det nu är en domstol, måste se manifestet som grund för en ny lagstiftning, annars kan den inte fortsätta sin verksamhet. Vi vet att det i Italien existerar ett borgerligt parlamentariskt republikanskt parti som arbetar på grundval av landets monarkistiska grundlag. Socialistiska partier, som till sin natur är revolutionära, existerar och kämpar i alla civiliserade länder.

Frågan är: Lämnar manifestet från den 17 oktober något utrymme för oss ryska revolutionära socialister? Det är frågan som domstolen måste besvara. Rätten måste säga om vi socialdemokrater hade rätt när vi menade att det konstitutionella manifestet enbart var en lista med löften som aldrig frivilligt skulle uppfyllas; om vi hade rätt i vår revolutionära kritik av dessa pappersgarantier; om vi hade rätt när vi uppmanade folket att engagera sig i öppen kamp för sann och fullständig frihet. Hade vi rätt eller inte? Låt rätten säga oss att manifestet från den 17 oktober är en verklig juridisk grund från vilken vi republikaner skulle kunna existera som personer som trots våra åsikter och intentioner verkar inom lagens ramar. Låt manifestet från den 17 oktober säga oss, genom rättens utslag: "Ni förvägrade mig min verklighet, men jag existerar för er precis som för resten av befolkningen".

Jag har redan sagt att arbetardeputerades sovjet aldrig någonsin tog upp frågan om en konstituerande församling och skapandet av en demokratisk republik på sina möten; ändock är det, som ni har förstått av arbetarklassens vittnen, så att dess uppfattning i frågan var välkänd. Hur skulle det kunna vara på något annat sätt? Trots allt uppstod inte sovjeten ur intet. Den skapades när det ryska proletariatet redan hade genomlevt händelserna 9 januari,

senator Sjidlovskijs kommission och hela den långa, alltför långa perioden av rysk absolutism. Långt innan sovjeten existerade hade kravet på en konstituerande församling, för allmän och lika rösträtt, för en demokratisk republik blivit viktiga krav för det revolutionära proletariatet. Det är anledningen till att sovjeten aldrig hade anledning att ta upp dem som en principfråga; man tog helt enkelt med dem i sina resolutioner, som frågor som bestämts en gång för alla. Det samma gällde i huvudsak tanken på en resning.

Vad är då en resning, ärade domstolsledamöter? Inte en palatsrevolution, inte en militärkonspiration, utan en resning av de arbetande massorna! Domstolens ordförande ställde följande fråga till ett av vittnena: Ansåg han att en politisk strejk var en resning? Jag har glömt vad vittnet svarade men det är min fasta övertygelse att en politisk strejk, trots ordförandens tvivel, verkligen i huvudsak är en resning. Det är inte en paradox, även om det kan verka så om man ser till åtalet. Jag upprepar: Min uppfattning av en resning – och jag ska visa det här – har ingenting gemensamt, förutom namnet, med den konstruktion som polisen och åklagarsidan har gett samma namn. Jag säger att en politisk strejk är en resning. För vad är i själva verket en politisk generalstrejk? Den har bara en sak gemensam med en ekonomisk strejk, i båda fallen stannar arbetare borta från arbetet. De två liknar inte varandra på något annat sätt. En ekonomisk strejk har ett precist, snävt mål, att utöva press på en arbetsgivare genom att tillfälligt för detta ändamål sätta denne ur spel. Den avbryter arbetet på en fabrik för att uppnå vissa förändringar inom den fabriksens ramar.

En politisk strejks natur är helt annorlunda. Den utövar ingen tryck på enskilda arbetsgivare, i allmänhet ställer den inga specifika ekonomiska krav; kraven riktas över huvudet på den arbetsgivare som den slår mot, mot själva statsmakten. Hur påverkar då en politisk strejk statsmakten? Den förlamar dess livsviktiga verksamhet. Även i ett så efterblivet land som Ryssland, baserar sig den moderna staten på en centraliserad ekonomisk organisation som genom järnvägarnas skelett och telegrafens nervtrådar har blivit en enda enhet. Och trots att telegrafan, järnvägen och alla den moderna teknologins landvinningar kanske inte tjänar den ryska absolutismen kulturellt eller ekonomiskt, så är de desto viktigare för repressionen. Järnvägarna och telegrafan är oersättliga för att förflytta trupper kors och tvärs genom landet, förena och styra administrationen i att förtrycka upprorsandan. Vad åstadkommer en politisk strejk? Den förlamar statens ekonomiska apparat, stör kommunikationerna mellan administrationens olika delar, isolerar regeringen och gör den maktlös. Å andra sidan förenar den politiskt massorna av arbetare från olika fabriker och ställer arbetarmassorna mot statsmakten.

Däri, ärade domstolsledamöter, ligger det väsentliga i en resning. Att ena de arbetande massorna till en enad revolutionär protestaktion, att förena dem som fiender till den organiserade statsmakten – det mina herrar i domstolen – är en resning som den förstås av sovjeten och som jag också förstår den. Vi såg en sådan revolutionär sammanstötning mellan två fientliga sidor under oktoberstrejken, som bröt ut spontant, utan sovjeten, innan sovjeten, den gav i själva verket upphov till sovjeten. Oktoberstrejken skapade ”anarki” och som ett resultat av denna anarki kom manifestet den 17 oktober. Jag hoppas att åklagarsidan inte förnekar detta, inte mer än de flesta konservativa politiker och journalister, inklusive de som arbetar med den halvofficiella *Novoje Vremja*. Det är bara några dagar sedan som *Novoje Vremja* skrev att manifestet från 17 oktober var resultat av en *regeringspanik* som skapades av den politiska strejken. Men om detta manifest är grundvalen i ett helt nytt system som satts i rörelse, så måste vi erkänna, ärade domstolsledamöter, att vårt nuvarande statssystem grundar sig på panik, och att den paniken i sin tur grundade sig på arbetarnas politiska strejk. Ni ser alltså att en politisk strejk är mer än bara en arbetsnedläggelse.

Jag har sagt att en politisk strejk, så snart den upphör att vara en demonstration, i allt väsentligt blir en resning. Det skulle vara rättare att säga att den blir den viktigaste, mest

allmängiltiga metoden för en proletär resning; den viktigaste, men inte enda metoden. Den politiska strejkens metod har sina naturliga begränsningar. Och detta blev tydligt så snart arbetarna följde sovjetens uppmaning och återupptog arbetet mitt på dagen den 21 oktober (3 november).

Manifestet från 17 oktober mottogs med en misstroendeförklaring; massorna fruktade, med god anledning, att regeringen inte skulle genomföra de utlovade reformerna. Proletariatet såg att en avgörande strid var oundviklig och vände sig instinktivt till sovjeten som centrum för sin revolutionära kraft. Å andra sidan började absolutismen, när den hämtat sig något från sin panik, att rekonstruera sin halvt förstörda apparat och iordningställa sina regementen. Resultatet var att det, efter oktobersammanstötningen, visade sig finnas två maktcentra, en ny, folklig makt – arbetardeputerades sovjet var en sådan makt – och den gamla officiella makten som grundade sig på armén. Dessa två makter kunde inte existera sida vid sida; om den ena stärktes hotades den andra med utplåning.

Enväldet, som ju baserar sig på bajonetter, försökte naturligtvis att få till stånd så mycket förvirring, kaos och upplösning som möjligt under den stora processen att förena massorna. Sovjeten var centrum i denna process. Eftersom sovjeten var grundad på arbetarmassornas förtroende, disciplin, aktiva medverkan och enighet kunde den å andra sidan inte undgå att förstå det fruktansvärda hot mot frihet, mänskliga rättigheter och personlig immunitet som låg i det faktum att armén och alla maktvapen stannade i samma blodsbesudlade händer som hade använt dem fram till den 17 oktober. Och så börjar en gigantisk kamp för inflytande över armén mellan dessa två maktorgan – det andra stadiet av en växande allmän resning.

Efter masstrejken som satte proletariatet mot enväldet uppstår det en kraftfull rörelse att få armén över på arbetarnas sida, att förbrödra sig med soldaterna, att vinna över deras sinnen. Den här rörelsen utgör naturligtvis en revolutionär lockelse för soldaterna, som absolutismen vilar på. Strejken den 2 november var en kraftfull och lysande demonstration av solidaritet mellan fabriken och kasernen. Om armén hade gått över till folkets sida hade det naturligtvis inte behövts någon resning. Men är det möjligt att armén på ett fredligt sätt kan gå över till revolutionens läger? Nej, det är det inte. Absolutismen kommer inte att vänta med korslagda armar på att armén, befriad från allt fördärvligt inflytande, ska bli folkets vän. Innan allt är förlorat kommer absolutismen att ta initiativ och sätta igång en offensiv. Insåg Petersburgarbetarna det? Ja, det gjorde de. Ansåg proletariatet, ansåg sovjeten att en öppen konflikt mellan de två sidorna var oundviklig? Ja, det gjorde man; man hade inga tvivel om det, man visste, visste med säkerhet att förr eller senare skulle den ödesdigra timmen slå.

Om de folkliga styrkornas organisation hade tillåtits fortsätta utvecklas längs den väg den hade påbörjat under ledning av arbetardeputerades sovjet, utan att angripas av den beväpnade kontrarevolutionen, så skulle naturligtvis det gamla systemet ha förintats utan några som helst våldsaktioner. För vad kunde vi se? Vi såg hur arbetarna samlades runt sovjeten, hur småböndernas organisation, som drog till sig allt fler bönder, sände sina deputerade till sovjeten; hur järnvägs- och postarbetarfacken förenades med sovjeten; hur de liberala yrkenas organisation, fackföreningarnas fackförening, drogs till sovjeten; vi såg vilken tolerant, närmast välvillig, inställning till och med fabriksledningarna hade mot sovjeten. Det var som om hela nationen gjorde en kraftansträngning för att försöka få fram ett maktorgan från de djupa folklagren som, i verkligheten och utan att ifrågasättas, skulle kunna lägga grunden till ett nytt socialt system medan man väntade på att en konstituerande församling skulle sammankallas. Om den gamla statsapparaten inte hade blandat sig i denna naturliga ansträngning, om den inte hade infört verklig anarki i nationens liv, om denna process för att organisera styrkorna hade fått utvecklas i fullständig frihet, skulle resultatet ha varit ett nytt återfött Ryssland utan att använda våld och utan blodspillan.

Men saken är den att vi aldrig för ett ögonblick trodde att frigörelseprocessen skulle gå lugnt tillväga. Trots manifestet som såg ut som ett definitivt brott med det förflutna, var vi socialdemokrater övertygade om att den gamla statsapparaten aldrig skulle dra sig undan frivilligt, aldrig skulle lämna över makten till folket eller ge upp något enda av sina viktigaste ämbeten; vi förutsåg, och varnade nationen helt öppet, att absolutismen skulle göra många fler krampaktiga försök att behålla den makt man fortfarande innehade och även att ta tillbaka vad man högtidligt hade avträtt. Därför var en resning, ett väpnat uppror, ärade domstolsledamöter, oundvikligt sett ur vår synvinkel. Det var och är fortfarande en historisk nödvändighet i folkets kamp mot polis- och militärstaten. Under oktober och november fanns den idén med på möten av alla slag, den dominerade den revolutionära pressen, fyllde hela den politiska atmosfären och på ett eller annat sätt fanns den i medvetandet hos varje medlem i sovjeten; och det är anledningen till att den helt naturligt fanns med i sovjetens resolutioner och även varför det inte verkade finnas någon anledning att diskutera frågan.

Den spända politiska situation som vi ärvde från oktoberstrejken – en situation där massornas revolutionära organisation, som inte kämpade för sin existens på basis av laglighet eftersom laglighet inte existerade, utan på styrka som verkligen existerade, stod mot en beväpnad kontrarevolution som bara väntade på att få sin hämnd – var, om jag så får säga, upprorets algebraiska formel. Nya händelser lade bara till nya numeriska värden till formeln. Trots åklagarsidans ytliga slutsatser, finns tanken på ett beväpnat uppror inte endast med i sovjetens beslut från den 27 november, alltså en vecka innan vi arresterades, där den uttrycks klart och tydligt: Nej, tanken på ett väpnat uppror, i olika former, men i allt väsentligt densamma, går som en röd tråd från sovjetens allra första början, genom alla sovjetens beslut – i resolutionen som inställer begravningsdemonstrationen, i resolutionen som förklarar novemberstrejken avslutad, och i många andra resolutioner som nämnde en beväpnad konflikt med regeringen, och om det slutliga angreppet eller det slutliga slaget som ett oundvikligt stadium i kampen.

Men hur tolkade sovjeten själv dessa beslut? Trodde den att ett beväpnat uppror är något som kan förberedas under jorden och sedan föras ut på gatorna helt färdigt? Trodde man att ett uppror kan fullföljas enligt en förutbestämd plan? Funderade exekutivkommittén ut en teknik för gatustrider?

Nej, naturligtvis inte. Och det här måste förbrylla författaren till åtalet när han träffar på blott några dussintal revolvrar som, i hans ögon, är det enda som behövs för ett beväpnat uppror. Men hans uppfattning är endast lagens uppfattning. Denna känner till allt om konspiratoriska organisationer men kan inte förstå sig på en massorganisation. Hans uppfattning känner till lönnmord och myterier, men kan inte känna till revolution.

Lagen, som den här rättegången grundar sig på, befinner sig årtionden efter den revolutionära rörelsens utveckling. Den moderna arbetarklassrörelsen i Ryssland har absolut inget gemensamt med tanken på en konspiration såsom lagen ser det – en tanke som inte nämnvärt har ändrats sedan Speranskij, som levde samtidigt som Carbonari. Det är anledningen till att försöken att pressa in sovjetens aktiviteter i artiklarna 101 och 102:s snäva definition är dömt att misslyckas ur den juridiska logikens synvinkel.

Och visst, våra aktiviteter *var* revolutionära. Och visst, vi förberedde oss verkligen för ett väpnat uppror.

Massornas uppror, ärade domstolsledamöter, görs inte, det verkställer sig själv. Det är resultatet av sociala relationer, inte resultatet av en plan. Det kan inte skapas, det kan förutses. Av orsaker som berodde på oss lika litet som på tsardömet, blev en öppen konflikt oundviklig. För varje dag kom den allt närmare. Att förbereda för den betydde, för oss, att göra allt i vår makt att minimera förlusterna under denna oundvikliga konflikt. Trodde vi att vi för detta ändamål först var tvungna att samla ihop vapen, göra i ordning en plan för militära

operationer, fördela deltagarna i upproret till olika platser, dela in staden i sektorer – med andra ord göra allt det som de militära myndigheterna gör när man förväntar sig oroligheter, när de delar in Petersburg i sektorer, utser överstar som har ansvaret för olika sektorer och utrustar dem med ett visst antal maskingevär och ammunition. Nej, det är inte så vi tolkade vår roll. Att förbereda sig för det oundvikliga upproret – och ärade domstolsledamöter, vi *förberedde* aldrig ett *uppror* som åklagarsidan tror och säger; vi förberedde oss *för* ett uppror. Det betydde för oss först och främst att upplysa folket, att förklara för det att en öppen konflikt var oundviklig, att allt som hade givits dem kunde tas ifrån dem igen, att endast makt kan försvara rätten, att det var nödvändigt med en kraftfull organisation för arbetarmassorna, att fienden måste mötas rakt framifrån, att kampen måste fortsätta till slutet, att det inte fanns någon annan väg. Det är vad förberedelse för ett uppror betydde för oss.

Under vilka förhållanden trodde vi att ett uppror skulle kunna leda till seger? Under förhållanden där vi hade arméns stöd. Den första åtgärden var att få armén över på vår sida. Att få soldaterna att inse vilken skamlig roll de spelade, att övertala dem att arbeta med folket och för folket – det var den första uppgift vi ålade oss. Jag har redan sagt att novemberstrejken, en osjälvisk impuls av direkt broderlig solidaritet med sjömännen som hotades av dödsstraff, också hade en enorm politisk betydelse i och med att den fick armén sympatiskt inställd till proletariatet. Det är dit åklagarsidan skulle ha tittat för att hitta förberedelser för ett väpnat uppror. Men naturligtvis kunde en sympatidemonstration och protest inte i sig själv bestämma utgången. Under vilka förhållanden trodde vi då – och tror vi fortfarande – att armén kan förväntas gå över till revolutionen? Vilka är förutsättningarna för det? Maskingevär och bössor? Om arbetarmassorna hade maskingevär och bössor skulle de naturligtvis ha stor makt. En sådan makt skulle även i det stora hela undanröja att ett uppror blev oundvikligt. Den vacklande armén skulle lägga ner sina vapen framför fötterna på det beväpnade folket. Men massorna hade inte, har inte, och kan inte inneha vapen i stora kvantiteter. Betyder det att massorna är dömda att förlora? Nej, det gör det inte. Hur betydelsefulla vapen än är, så ligger den viktigaste makten inte i vapen. Nej, inte i vapen. Inte i massornas förmåga att döda utan i det faktum att de är beredda att dö, det, ärade domstolsledamöter, är vad vi tror till sist avgör om folkets resning lyckas.

När soldaterna, som skickats ut på gatorna för att trycka ner massorna, står öga mot öga med massorna och upptäcker att denna massa, *folket*, inte kommer att lämna gatorna förrän de fått sin vilja igenom; att man är beredd att stapla lik på lik; när de ser och är övertygade om att folk har gått ut för att på allvar kämpa till slutet – då kommer soldaterna att tveka, som de alltid har gjort i alla revolutioner, för de kommer att tvingas ifrågasätta stabiliteten hos den ordning som de tjänar, de kommer att tvingas tro på folkets triumf.

Det är vanligt att sammanbinda tanken på ett uppror med barrikader. Även om vi bortser från det faktum att barrikader kan anta alltför stora proportioner i vår uppfattning om ett massuppror, så ska vi inte glömma att barrikader – helt klart ett mekaniskt inslag i upproret – framför allt spelar en *moralisk* roll. I varje revolution är betydelsen av barrikader inte alls samma som den ett fort har under ett slag. En barrikad är inte bara ett fysiskt hinder. Barrikaden tjänar upprorets sak eftersom den för soldaterna närmare folket genom att skapa en tillfällig barriär för truppernas rörelse. Här, vid barrikaderna, hör soldaten – kanske för första gången i sitt liv – tal från vanliga ärliga människor, deras broderliga appeller, rösten från folkets samveten; och som en följd av sådana kontakter mellan medborgare och soldater upplöses och försvinner den militära disciplinen. Det och bara det ser till att ett folkligt uppror segrar. Och på grund av detta anser vi inte att ett folkligt uppror har ”förberetts” när folket har beväpnats med gevär och bössor – i så fall skulle de aldrig vara beredda – utan när de är beredda att dö i en öppen strid på gatorna.

Men när den gamla belägrade regimen ser tillväxten av denna starka känsla, denna beredvillighet att dö för sitt lands bästa, att ge sitt liv för framtida generationers lycka, när man ser hur massorna har smittats av en sådan entusiasm som de aldrig själva skulle kunna känna eller förstå – kan den naturligtvis inte helt lugnt sitta och se på hur folkets moraliska pånyttfödelse äger rum inför sina ögon. Om tsarregimen bara passivt hade tittat på så hade det lett till att den lät sig kastas på sophögen. Så mycket var uppenbart. Vad kunde den då göra? Den var tvungen att kämpa mot folkets politiska självbestämmande med sina sista krafter, med alla till buds stående medel. Den okunniga armén, de Svarta hundradena, hemliga polisen, den korrumpade pressen, alla måste sättas i rörelse. Den gamla kriminella makten var tvungen att sätta upp människor mot varandra, täcka gatorna med blod, plundra, våldta, bränna, skapa panik, ljuga, luras och förtala. Och den gjorde allt detta, och gör det fortfarande än idag. Om en öppen konflikt var oundviklig, var det sannerligen inte vi utan våra oförsonliga fiender som sökte föra den närmare.

Ni har hört här många gånger att arbetarna beväpnade sig under oktober och november mot de Svarta hundradena. Om man inte visste något av vad som händer utanför denna domstolslokal skulle det verka helt obegripligt hur, i ett revolutionärt land där den stora majoriteten stöder frihetens ideal, där massorna öppet visar sin beslutsamhet att slåss till slutet, hur i ett sådant land hundratusentals arbetare kan beväpna sig för att bekämpa de Svarta hundradena som representerar en liten och obetydlig del av befolkningen. Är de då så farliga, dessa samhällets olycksbarn, detta avskum, oberoende av deras samhällsställning? Nej, naturligtvis är de inte det. Problemen skulle vara små om det bara var de Svarta hundradenas ömkansvärda gäng som stod i vägen för folket. Men vi har hört, inte bara från advokat Bramson, som framträdde som vittne, utan också från hundratals arbetare som vittnade här att de Svarta hundradena backas upp av ett stort antal regeringsauktoriteter, om inte av alla; att bakom det här banditgänget som inte har något att förlora och som inte väjer för något – inte en gammal gråhårig man, inte en hjälplös kvinna, inte ett barn – står regeringens agenter som otvivelaktigt organiserar och beväpnar de Svarta hundradena med statens medel.

Och, slutligen, kände vi inte till allt detta innan den nuvarande rättegången? Läste vi inte tidningarna? Lyssnade vi inte på rapporter från ögonvittnen, fick vi inga brev, såg vi ingenting med våra egna ögon? Var vi inte medvetna om prins Urusovs förödande avslöjanden? Men åklagarsidan tror inte på något av det. Den kan inte tro på det, för om den gjorde det skulle den nödgas rikta anklagelserna mot dem som man i dag försvarar; man skulle tvingas medge att en rysk medborgare som beväpnar sig med en revolver mot polisen handlar utifrån ett berättigat självförsvar. Men när det kommer till kritan är oviktigt om åklagarsidan tror på makthavarnas pogromaktiviteter eller ej. För den här rättegången räcker det med att vi tror på dem, att de hundratusentals arbetare som beväpnade sig på vår uppmaning var övertygade om dem. Utan varje tvivel trodde vi att härskarklickens kraftfulla hand styr de Svarta hundradenas livfulla aktiviteter. Ärade domstolsledamöter, vi kan se denna lömska hand även nu.

Åklagarsidan uppmanar oss att erkänna att sovjeten beväpnade arbetarna för kampen mot den nuvarande ”regeringsformen”. Om man frågar mig kategoriskt om det var fallet, så svarar jag: Ja! Ja! Jag går villigt med på den anklagelsen, men bara på ett villkor. Jag vet inte om åklagarsidan och rätten accepterar mitt villkor.

Låt mig fråga en sak: Vad menar åklagarsidan med ”regeringsform”? Har vi verkligen en regeringsform? Sedan länge har regeringen inte stötts av folket utan bara av dess militära polisapparat i form av de Svarta hundradena. Vad vi har är inte en nationell regering utan en apparat för massmord. Jag kan inte hitta något annat ord för den regeringsapparat som sliter den levande kropp som vårt land utgör i stycken. Om ni säger mig att pogromerna, morderna, bränderna, våldtäkterna Om ni säger mig att allt som hände i Tver, Rostock, Kursk, Siedlce ... om ni talar om för mig att Kisjinev, Odessa, Bialystok är det ryska imperiets

regeringsform – då håller jag med åklagarsidan att vi i oktober och november förra året beväpnade oss direkt mot det ryska imperiets regeringsform.

Översättning: *Göran Källqvist*